

Bela ve Musibetlerin Altındaki Rahmet Cilveleri

Musibet, kuraklık, kıtlık, hasılat veya hayvanata arız olan afetler, arazi zayıfatı ve zelzele gibi her türlü zararlara şamildir. Ayrıca, ölüm, hastalık, açlık ve yoksulluk gibi canlara taalluk eden acılardır. Bir ayette mealen şöyle buyrulur:

“Andolsun biz sizi biraz korku, biraz açlık, biraz da mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltme ile imtihan edeceğiz. Müjdele o sabredenleri!”[1](#)

Bütün musibetler Allah'ın ilmi ezelisinde veya levh-i mahfuzda yazılmış bir takdiridir. Nitekim bir ayette mealen şöyle buyrulur:

“Yeryüzünde vuku bulan ve sizin başınıza gelen herhangi bir musibet yoktur ki, biz onu yaratmadan önce bir kitapta yazılmış olmasın. Şüphesiz bu, Allah'a göre kolaydır.”[2](#)

Bela ve musibet, hedefine isabet eden bir mermi gibi, insana şiddetle dokunur. Eflatun'un dediği gibi; *“Musibetler Allah'ın oku, hedef ise insandır. 'Eynelmefer?' nereye kaçacaksınız.”*

Bu dar-ı imtihanda hiç kimsenin asude bir hayat yaşadığı vaki olmamıştır. İnsanın yaratılışından beri hal, bu minval üzere devam etmektedir. Bu değişmez ezeli bir kanundur, kıyamete kadar da böyle gidecektir. Bu dünya bir imtihan salonu olduğundan insanlar çeşitli şekillerde imtihana tabi tutulmaktadırlar. Peygamber Efendimiz (s.a.v);

“Dünya dar-ül meşakkattır.”

buyurarak, dünyada rahat, huzur ve gerçek saadetin olmadığını vurgulamışlardır.

Ağır belâ ve musibetlerin insanların üzerine yağmur gibi dökülmesinin nice hikmetleri vardır ki, onu Allah'tan (c.c) başka kimse bilemez. Cenab-ı Hakk'ın

---

kullarına emrettiği ibadetlerin bir kısmı malî, bir kısmı da bedenîdir. Namaz, oruç, zekât, hac ve tefekkür gibi ibadetlerin dışında hastalıklara ve musibetlere sabır ve tahammül etmek de bir ibadettir, tevekkül ve kulluğun esasıdır. Bu bakımdan başa gelen bela ve musibetlere sabır ve tahammül zaruridir.

Sabır, bir insanın başına gelen bela ve musibetlere feryad-ı figan etmeden dayanması, uğradığı dert ve belalardan dolayı Allah'tan gayrisine arz-ı şekva etmemesidir. Sabr-ı cemil sahibi olan olgun bir mümin, bu mihnethaneyi dünyada başına gelen musibetlerden dolayı metanetini muhafaza edendir. Bir insanın kadir ve kıymeti başına gelen bela ve musibetlere gösterdiği sabır ve mukavemet nisbetindedir.

Sabreden bir kul, necat ile müjdelendir. Sabır acıdır ve nefse ağır gelir, lakin bir şifalı ilaç kadar faydalıdır. Peygamber Efendimiz (s.a.v):

“Asıl sabır, musibetin ilk anında olanıdır.”

buyurmuşlardır. Bu hal çok zordur, ama çok değerlidir ve akıl almaz büyük mükafatlara vesiledir. İlk musibet anındaki gibi keder ve üzüntüler devam etse, hayat azap olur ve yaşanmaz bir hal alır. Bu bakımdan nisyan da büyük bir nimettir ve bir lütf-u ilahidir.

Bela ve musibetler imtihan içindir. Belaya tahammül insanı yüceltir. Ruhunu temizler, vicdanına huzur ve kalbine inşirah verir. Sabır, sebat ve hüsn-ü niyet ile imkansız görünen şeyler mümkün hale getirilir ve kolaylıkla halledilir. Cenab-ı Hakk'ın nazarında en makbul ameller, en güç olanlarıdır. İ'la-yi kelimetullah uğrunda cihad etmek pek zordur, fakat amellerin en en efdalidir. Nitekim Peygamber Efendimiz (s.a.v),

“Amellerin en efdali, zor olanıdır.”

buyurarak, bu hakikatı ifade etmişlerdir.

İbrahim Bin Ethem buyurdular ki: "*Öbür dünyâda terâzide en ağır amel, burada bedene en zor gelenidir.*"

Sabır o kadar güzel bir haslettir ki, bir çok fazilet onun ile kemal bulur. Sabrın kadir ve ehemmiyetini ifade eden bir çok ayet ve hadis vardır.

"Allah sabredenler ile beraberdir."³

ayeti sabrın ne kadar mühim olduğunu nazara vermektedir. Bir musibet ne kadar elim ve büyük olursa olsun, madem ki Allah onunla beraberdir, o musibet hakikatte musibet sayılmamalıdır. Bir kul için bundan daha büyük bir izzet, şeref ve lütuf olabilir mi?

Peygamber Efendimiz de

"Sabır bütün huzur ve rahatın anahtarıdır.",

"Sabreden zafere ulaşır.",

"Sabır, ferahlık ve genişliğin anahtarıdır.",

"Acele şeytandan, teenni ve sabır Allah 'tandır.",

"Halim (sıkıntı ve belâya karşı tahammüllü ve sabırlı olan) insan, peygamberlik mertebesine yaklaşır. "⁴

gibi birçok hadis-i şeriflerinde sabrın önemini vurgulamaktadır.

Bedidüzzaman Hazretleri şöyle buyurur:

"Ve sabırsızlık ise Allah'tan şikayeti tazammun eder. Ve efalini tenkid ve rahmetini ittiham ve hikmetini beğenmemek çıkar. Evet musibetin darbesine karşı şekva suretiyle elbette âciz ve zaîf insan ağlar; fakat şekva ona olmalı, ondan olmamalı. Hazret-i Yakub Aleyhisselâmın **'Ben derdimi de üzüntümü de ancak Allah 'a şikayet ederim.'** ⁵ demesi gibi olmalı. Yani: Musibeti Allah'a şekva etmeli, yoksa Allah'ı insanlara şekva eder gibi, **'Eyyah! Of!'** deyip, **'Ben ne ettim ki, bu başıma geldi?'** diyerek, âciz insanların rikkatini tahrik etmek zarardır, manasızdır. "⁶

İnsan Derdini Kula Değil, Allah'a Arz Etmeli

Evet, şekvanın en tehlikeli ciheti Cenab-ı Hakk'ı halka şikayet edip halini ve derdini insanlara anlatmaktır. Yoksa dert ve kederini Cenab-ı Hakk'a arz etmek, O'na sığınmak sabr-ı cemil olmaya münafi değildir. Melce-i kainat ve menba-ı hayrat olan Cenab-ı Erhamürrahimin kulun kendisine derdini arz etmesinden, niyaz ve duasından, havf ve recasından memnun olur. Allah (c.c) kalbi kırık ve kederli bir kulun enin ve ağlamasını sever, haşiyane ilticasından hoşlanır. Barigah-ı rahmetpenah kullarının melcegâhıdır, sığınacak kapı yalnız O'nun kapısıdır. O'na açılan hiçbir el boş dönmez. Musibetzedelerin ilticaları, samimi nida ve niyazları asla red olunmaz. Hele kalbi kırık ve bağı yanık bir felaketzedenin eninleri zaman olur ki, arş-ı aladaki meleklerin niyazlarından daha ziyade hüsn-ü kabule mazhar olur.

Cenab-ı Hak sevdiği bir kulunu bela ve musibetlerle imtihan eder. Bazen de bir dert ve keder onun geçmiş günahlarının affına vesile olur. Bazı musibetler de kulu kurb-u ilahiye mazhar eder.

Evet, sırrı rububiyet, insanların sabır, sadakat, ihlas ve teslimiyetine, istidat ve kabiliyetine göre tecelli eder. Cenab-ı Hak her kulun sabır ve teslimiyetine göre muamele eder ve ona göre mükafatlandırır. Kimi sıfat-ı cemal, kimi de sıfat-ı celal altında terbiye olunur. Bazı kullarda da hem celal ve hem de celal altında terbiye olunurlar. Cenab-ı Hakk'ın öyle muameleleri vardır ki, görünürde kahir engiz, fakat hakikatte lütuf ve ikramdır. Bir arif-i billahın dediği gibi," kahr-ı ilahi, kahr-ı mahz yani sadece kahir olamaz. O kahir altında nice lütuf ve kerem saklıdır."

Beşeriyet makamı acz ve fakr makamıdır. Kul, başına gelen her hangi bir musibetten dolayı kazaya rıza göstermeli, Allah'ın her hükmüne razı olmalıdır ve o belanın izalesi için de O'na iltica etmelidir. Zaten kula bela gelmesinin bir hikmeti de, onun, Cenab-ı Hakk'a iltica etmesi içindir.

Sabredenler Allah'ın "**Sabur**" ismine mazhar olurlar. Allah'ın bir ismi olan "**Sabur**", O'nun acele etmekten münezzehe olduğu anlamındadır. İnsanın fazileti, şu fani alemde necatına vesile ve hakkında hayırlı olacak şeyleri acele etmeden istemesidir. Demek ki, acele etmek, bir şeyi vaktinden evvel istemek, şeytanın vesvesesinden ileri gelir. Sabır ve teenni ile hareket etmek ise Tefvik-i ilahinin eseridir.

İnsan, fitratının gereği olarak çok acelecidir, her hatırına geleni hemen elde etmek ister. Arzu ettiği şeylerin akibetini pek düşünmez. Ahiret nimetlerini bile dünyada görmek ister. Halbuki dünyadaki bütün nimetler ahiret nimetlerinin bir gölgesi hükmündedir. İnsan bundan gafil olarak gölgeyi asıl zanneder, ona çalışır, onun olması için dua eder ve bunda da aceleci davranır. Nitekim Cenab-ı Hak, bir ayette mealen şöyle buyurmaktadır:

"İnsan, bazen şerri, tıpkı hayrı istercesine ister. Pek acelecidir bu insan."[7](#)

Bu ayetten de anlaşıldığı gibi insan, kısa akıyla, hak ile batılı tefrik edemediğinden, çoğu zaman nefesine tabi olarak fani zevklerin peşine düşer ve onları talep eder. Bir dirhem hazır lezzeti, ebedi hayattaki batmanlarca lezzete tercih eder. Maksuduna sabır ile ulaşması lazım gelirken, acele ettiğinden dolayı ondan mahrum kalır.

Cenab-ı Hak, bu kâinatı bir anda değil, altı günde yani altı devrede yaratmıştır. Kâinatın meyvesi olan insanlar, hayvanlar ve bütün nebatatlarda da bu tedricî kanunu cereyan etmektedir. İnsan vücudu bir anda kemale ermediği gibi, bir çekirdek de bir anda ağaç olmaz. Bu bakımdan insan, bu fitrat kanununa riayet ederek, her şeyin bir anda olmayacağını düşünmeli, işlerinde acele etmek yerine sebeplere riayetten sonra neticeyi Allah'tan beklemelidir.

Sabır ve teenni ile hareket etmeyip, acele edenler maksuduna ulaşamazlar. İnsan birçok belâ ve musibeti sabır ile aştığı gibi, meşru arzu ve isteklerine de ancak sabır ile nail olur. Hususan en şerli ve en zalim insanların taarruzlarına maruz kalan büyük zatlar, o eza ve cefanın altında "*kahharane fırtınaların hiddetli, ekşi simaları arkasında rahmetin ve hikmetin güler, güzel yüzleri*"ni ve inayetin iltifatını görmüş, kemal-i sabır ile tahammül etmiş ve maksutlarına ulaşmışlardır. Zira, Cenab-ı Hak'ın inayet ve tevfiği sabırlı insanların üzerindedir.

Sabrın Çeşitleri

İnsan üç sabır ile mükelleftir. Musibete karşı sabır, masiyetten sabır ve taat üstünde sabır.

1. Musibete karşı sabırdır ki, tevekkül ve teslimiyetin semeresidir. Hastalık musibetine maruz kalanlara en güzel misal, sabır kahramanı Hazret-i Eyyüb (as.)'dir. Nitekim Cenab-ı Hak bir ayette Eyyup (a.s)'ın sabırlı olduğunu şöyle ifade etmektedir:

"Doğrusu biz onu sabırlı bulduk. O ne güzel kul! O hakikaten daima Allah'a yönelmektedir."8

H. Eyüp (a.s) sabrı ve teslimiyeti sayesinde "**seyyid'ül sabır**" ünvanına mazhar olmuştur.

Evet, musibet ve belâların en şiddetlisine başta peygamberler, sonra evliyalar ve derecelerine göre diğer müminler maruz kalmışlardır. Evet, bu dar-ı dünyada en büyük bela ve musibetlere, dayanılmaz meşakatlere uğrayanlar onlardır. İnsanlığı irşad için vazifelendirilmiş olan peygamberler akıl almaz eza ve cefalara maruz

---

kalmışlardır. Meselâ Hz. İbrahim (a.s) Nemrut tarafından ateşe atılmış, Hz. Eyüp (a.s) dayanılmayacak hastalıklara duçar olmuş, Hz. Yusuf (a.s) kardeşleri tarafından kuyuya atılmış ve bazı peygamberler de acımasızca katledilmişlerdir. Şiddetli musibetlerin peygamberlerin başına gelmesi, onların derecelerini artırma hikmetine matuftur.

Eyüp (a.s) çok sayıda evlada ve mala malik bir nebi idi. Şeytan Cenab-ı Hakk'a şöyle dedi: "*Eyüp, hem zengin, hem peygamber, hem de evlad-ü iyale sahip birisi, elbette ki o, sana ibadet ve taatte bulunur. Onu malı ile imtihan et bakalım ki sabredecek mi?*" Cenab-ı Hak Eyüp (a.s)'ı mallarını telef ederek imtihan etti. Eyüp (a.s) "**Veren Allah, alan Allah!..**" diyerek buna sabırla mukabele etti. Şeytan bu kez de evlatlarına bir musibet gelmesini istedi. Cenab-ı Hak bu kez onun çocuklarını almak suretiyle imtihana tabi tuttu. Eyüp (a.s) yine "**Veren Allah, alan Allah!..**" diyerek sabırla mukabelede bulundu. Şeytan bu kez de Cenab-ı Hakk'ın onu hastalıkla imtihan etmesini istedi. Allah ona bir hastalık vermek suretiyle imtihan etti. Eyüp (a.s) yakalandığı bu hastalık ile uzun zaman mücadele etti. Dört hanımının üçü kendisinden ayrıldı, sadece akrabası olan Rahim'e annemiz kaldı. Bulunduğu köydeki insanlar, Rahime validemize gelerek: "*Biz senin hastanı görünce rahatsız oluyoruz, onu buradan başka bir yere götür.*" dediler. Rahime validemiz Eyüp (a.s)'ı alarak köyün dışına çıkardı ve hayli zaman orada kaldılar. Bir gün Rahime validemiz ateş yakmak için malzeme toplamaya gitti. Döndüğünde hastasının orda olmadığını ve genç bir delikanlının orda olduğunu gördü. O delikanlıya az önce burada bulunan hasta kişinin nereye gittiği sordu. Bunu üzerine Eyüp (a.s) gülümsedi, Allah'ın inayetiyle şifa bulduğunu ve eski gençliğine döndüğünü söyledi. Bu hadise Kur'an-ı Kerim'de şöyle anlatılır:

"Kulumuz Eyyub'u da an. Bir zaman o, Rabbine şöyle nida etmişti: 'Meşakkat ve acı ile bana şeytan dokundu.' (Biz ona): 'Ayağını yere vur! İşte sana yıkanılacak ve içilecek soğuk bir su.' dedik. Ve ona, bütün ailesini ve beraberlerinde bir mislini daha tarafımızdan bir rahmet olarak bahsettik ki, akıl sahipleri için bir ibret olsun."[9](#)

Bediüzzaman Hazretleri Eyüp (a.s)'ın kıssasından alınması gereken dersi şöyle ifade eder:

"Pek çok yara, bere içinde epey müddet kaldığı halde, o hastalığın azîm mükâfatını düşünerek kemal-i sabırla tahammül edip kalmış. Sonra yaralarından tevellüd eden kurtlar, kalbine ve diline iliştigi zaman, zikir ve marifet-i İlahiyenin mahalleri olan kalb ve lisanına iliştikleri için, o vazife-i ubudiyete hâlel gelir düşüncesiyle kendi istirahatı için değil, belki ubudiyet-i İlahiye için demiş: 'Ya Rab! Zarar bana dokundu, lisanen zikrime ve kalben ubudiyetime hâlel veriyor.' diye münacat edip, Cenab-ı Hak o hâlis ve safi, garazsız, lillah için o münacatı gayet hârika bir surette kabul

---

etmiş. Kemal-i afiyetini ihsan edip enva'-ı merhametine mazhar eylemiş."

"Hazret-i Eyyüb Aleyhisselâm'ın zahiri yara hastalıklarının mukabili bizim bâtını ve ruhî ve kalbî hastalıklarımız vardır. İç dışa, dış içe bir çevrilsek, Hazret-i Eyyüb'den daha ziyade yaralı ve hastalıklı görüneceğiz. Çünkü işlediğimiz her bir günah, kafamıza giren her bir şüphe, kalb ve ruhumuza yaralar açar. Hazret-i Eyyüb Aleyhisselâm'ın yaraları, kısacık hayat-ı dünyeviyesini tehdid ediyordu. Bizim manevî yaralarımız, pek uzun olan hayat-ı ebediyemizi tehdid ediyor. O münacat-ı Eyyübiyeye, o Hazretten bin defa daha ziyade muhtacız. Bahusus nasıl ki o Hazretin yaralarından neş'et eden kurtlar, kalb ve lisanına ilişmişler; öyle de; bizleri, günahlardan gelen yaralar ve yaralardan hasıl olan vesveseler, şüpheler (neûzü billah) mahall-i iman olan bâtın-ı kalbe ilişip imanı zedeler ve imanın tercümanı olan lisanın zevk-i ruhanîsine ilişip zikirden nefretkârane uzaklaştırarak susturuyorlar. Evet günah kalbe işleyip, siyahlandıra siyahlandıra tâ nur-u imanı çıkarıncaya kadar katılaştırıyor. Her bir günah içinde küfre gidecek bir yol var. O günah istiğfar ile çabuk imha edilmezse, kurt değil, belki küçük bir manevî yılan olarak kalbi ısırıyor."[10](#)

Eyüp (a.s) Cenab-ı Hakk'ın inayetiyle şifa bulup sıhhatine kavuşunca ümmeti tekrar etrafında toplanmaya başladılar. Bir gün bir sohbet esnasında "Ya Eyüp şimdi yeryüzünde senden daha bahtiyar bir kimse yoktur. Bu kadar sıkıntıların ve hastalığın ardından sıhhatine ve eski saltanatına kavuştun." dediler. Bunun üzerine. Eyüp (a.s) onlara şu ibretli cevabı verdi:

"O hastalıklı zamanımda her seher vakti Cenab-ı Hak tarafından: 'Ya Eyüp nasılsın?' diye bir nida gelirdi. Ben o hastalıktan kurtulduktan sonra artık o ses kesildi. O sesi ve o büyük iltifatı kaybettim. Bu bakımdan benim aldığım, verdiğimin yerini tutmuyor."

2. Masiyetten sabırdır ki, günah işlememe konusunda nefisle ve şeytanla yapılan cihatta sebat göstermektir. Buna en güzel bir misal, çetin ve dehşetli imtihana tabi tutulup, takvası ve iffeti sayesinde bu imtihanı kazanan Yusuf (a.s) 'dır. Hz. Yusuf'un imtihanı, diğer peygamberlerin duçar olduklarından daha dehşetli, daha elim ve daha zordu. Bunun içidir ki, bir çok ibretli hadiseyi ifade eden büyük bir sure nazil olmuştur.

Bütün gençler bu konuda Hazret-i Yusuf'u (as) kendilerine rehber edinmeli ve o tatlı nimeti, iffet ve istikamet dairesinde geçirip ebedi gençliği kazanmak için azamî gayret göstermelidirler. Kur'an'da Yusuf (a.s)'ın kıssasının anlatılmasının en mühim

---

bir sebebi, gençlere örnek olması içindir.

Güzellikte eşi benzeri olmayan Yusuf'un (a.s) cemalini görenler hayran kalırlardı. Endamının güzelliği böyle olduğu gibi, neseben de en asil bir kavme mensuptu. Çünkü onun soyu peygamberler silsilesine dayanmaktadır. Onun endamının güzelliği, rüya tabir etmedeki mehareti, dünya işlerindeki kabiliyeti ve peygamberlik şerefi gibi nice ali meziyetleri vardı. Bu kadar ali vasıfları kendinde cem eden bir zattan bahseden kıssa elbette Cenab-ı Hakk'ın ifade buyurduğu "ahsen'ül kasas" yani kıssaların en güzeli olacaktır.

Yusuf (a.s.) daha on yedi on sekiz yaşlarında açılmamış bir gül goncası iken kardeşleri tarafından şiddetli bir kıskançlık yüzünden kuyuya atılmış ve yoldan geçen bir kervan tarafından bulunarak köle olarak satılmıştır. Mısır Azizinin sarayında dehşetli ve büyük bir imtihanı Allah'ın inayetiyle sabır ve iffeti sayesinde kazanmış, fakat büyük bir iftiraya uğrayarak zindana atılmıştır. Ancak, ismet timsali ve nübüvvet gibi büyük bir vazifeye ehil bir fitratta yaratılan Yusuf (a.s.), uğradığı dert ve belalara pek büyük bir sabır ve metanetle karşı koyarak onların üstesinden gelmiş ve sabr-ı celili, sıdk ve emaneti, ilim ve irfaniyle Mısır'da en ali bir makama çıkmıştır.

"Ahsen'ül kasas" olan bu sure-i celilenin ihtiva ettiği öyle âli sırlar vardır ki, ruha ve kalbe inşirah verir. Öyle belîğ bir üslupla anlatılır ki, edipleri hayran bırakır. Bu sûrede din ve dünyaya ait mühim işler nazara verildiği gibi, kadınların tuzağına ve düşmanların ezasına gösterilen tahammül ve sabır neticesinde Cenab-ı Hakk'ın bir kimseye hayır ve lütuf taktir etmesi halinde bütün mahlukatın o kimse aleyhinde olsalar bile o mevhibe-yi ilahiye ve hükmü değiştiremeye muktedir olamayacaklarının dersi verilmektedir.

Hem bu kıssada hasetin neticesinin hacalet ve mahcubiyet, sabrın neticesinin zafer, kahrın neticesinin surur ve saadet, meşakkatin neticesinin rahatlık, hilenin neticesinin felaket ve firkatin neticesinin de visal olduğu ders verilmektedir. Daha bunlar gibi nice acip ve garip sırlar beyan edilmektedir.

"Gönül kimi severse güzel odur." sözü bir hakikattir. Yusuf (a.s) güzelliği ile meşhur olduğu gibi Züleyha da, aşk bağladığı Yusuf gibi fevkalade bir cemale malikti. Emsalsiz bir güzelliğe sahip olan Züleyha, mağrip meliklerinden Teymus'un kızıdır. Güzelliği cihana ün saldığında bütün devlet adamları ve melikler onunla izdivaç etmek için teşebbüs etmekte idiler. Fakat Züleyha her gelene hayır cevabı vermekte idi. Çünkü o, rüyasında Mısır tarafından gelecek birisi ile izdivaç edeceğini görmüştü ve onun aşk ve muhabbeti ile yaşıyordu. Nitekim Mısır Meliklerinden Gıfır adındaki bir melik tarafından uzatılan izdivaç teklifine görmüş olduğu rüyanın tesiri ile hiç düşünmeden evet dedi. Paha biçilmez mücevherler, çeşitli çeyiz eşyaları, cariyeler ve kölelerle beraber Mısır'a gelin geldi. Mısır'ın azizi kalabalık bir topluluk ile onu karşıladı. Züleyha alem-i manada gördüğü kişinin bu zat olmadığını anlayınca büyük bir üzüntüye kapıldı. Ne çare ki olan olmuştu. Artık yapacak bir şey yoktu. Züleyha büyük bir teessür ve nedamet içerisinde günlerini ah-u eninle geçiriyordu.

Bununla beraber, rüyasında gördüğü o zatı intizar etmekte ve onun hayaliyle teselli bulmakta idi. Yusuf (a.s) Mısır Azizi'nin sarayına girdiğinde Züleyha alem-i manada gördüğü güzellik timsalinin o olduğunu anladı ve asıl meftun olduğu cemali temaşa etme lütfüne mazhar oldu. Bu tatlı temaşada meydana gelen bir heyecan ile o hüznün ve kederi bir derece hafiflemiş oldu. Rüyasına olan itimatı arttı ve ümitleri kuvvet buldu. Ancak Yusuf'tan aradığı iltifatı görmeyen ve arzusuna nail olamayan Züleyha onun hapse girmesine vesile oldu. Züleyha'nın o büyük cemal ve kemal sahibi olan Yusuf'a karşı kendisine malik olamayacak bir derecede bir meftuniyet içinde olduğunu duyan saray kadınları, evinde bulunan bir gence gönül bağlamış diyerek onu kınamış ve dedikodu yapmaya başlamışlardı. Bu durum Kur'an-ı Kerim'de şöyle ifade buyrulur:

"Şehirde bazı kadınlar da 'Azizin karısı, delikanlısından murad almaya kalkmış, sevgi yüreğini yakıp kavuruyormuş, görüyoruz ki, kadın çıldırmış besbelli...' dediler."

"Azizin karısı, onların gizliden gizliye dedikodu yaydıklarını işitince, onlara davetçi gönderdi ve onlara mükellef bir sofraya hazırladı. Her birine bir bıçak verdi, beri taraftan da Yusuf'a 'Çık karşılarına.' dedi. Görür görmez hepsi onu gözlerinde çok büyüttüler ve (şaşkınlıkla) ellerini kestiler. Dediler ki: 'Hâşâ! Allah için, bu bir insan değil, olsa olsa yüce bir melektir.'"

"'İşte' dedi, 'bu gördüğünüz, beni hakkında kınadığınız (gençtir). Yemin ederim ki, ben bunun nefsinden yararlanmak istedim de o, namuslu davrandı. Yine yemin ederim ki, emrimi yerine getirmese, muhakkak zindana atılacak ve kesinlikle zelillerden olacaktır.'" [11](#)

Züleyha'yı kınayan o kadınlar Yusuf'a onun arzusunu yerine getirmesini istediler.

"Yusuf dedi ki: 'Ey Rabbim! Zindan bana, bunların beni davet ettikleri şeyden daha sevimlidir. Eğer sen, bu kadınların tuzaklarını benden uzak tutmazsan, ben onların tuzağına düşerim ve cahillik edenlerden olurum.'" [12](#)

Yusuf (a.s)'ın bu niyazı üzerine Cebrail (a.s) ona gelerek şöyle dedi:

"Ey Yusuf! Allah sana selam etti ve dedi ki: 'Sabret, çünkü sabır, bütün müşkilatların anahtarıdır. Onun akibeti selamettir.'"

Yusuf (a.s) hapiste tam on üç sene kaldı... Kocası vefat eden Züleyha, saraydan uzaklaştı, Yusuf ile arasında ayrılık meydana geldi ve senelerce onu göremez oldu. Yusuf'tan başka hiçbir hayali olmayan Züleyha, ondan ayrı kalmanın teessürü ve iştiyakı ile âdeta dünyaya sırt çevirdi ve ona küstü. Babasından ve kocasından kalan o çok sevdiği ve muhafazasına ziyadesiyle itina gösterdiği kıymetli eşyalarını ve mücevheratlarını Yusuf'tan haber getirenlere avuç avuç vererek dağıttı. Az zaman içinde bütün varlığını Yusuf'un uğruna tüketti. Artık malını değil, canını dahi cananı uğruna feda etmekten çekinmez bir hale geldi. Kalbi Yusuf'un muhabbeti ile dolu olan Züleyha, kuvvetten düştü, zayıfladı, ihtiyarladı, saçları ağardı. Artık Züleyha'nın gençlik ve güzelliğinden hiçbir eser kalmadı. Hasılı, o nadire-i fitrat, tanınmaz bir hale geldi. Evet aşk ve şevkin böyle yakıcı ve yıkıcı halleri az değildir. Ancak, Züleyha mazur idi. Çünkü onun maşuku, pırlanta gibi mücessem bir nur idi. Züleyha kaldığı kulübeyi terk ederek mahbubu olan Hz. Yusuf'un devamlı gelip geçtiği cadde üzerinde bir eve nakletti. Aradan uzun yıllar geçmiş ve Yusuf-u Sıddık Mısır meliki tarafından hazinenin başına getirilmişti. Kıtlığın devam ettiği yedi sene boyunca hazineyi çok güzel idare etti. Züleyha sabah ve akşam devamlı geçtiği caddeden Yusuf'u uzaktan da olsa müşahede etme fırsatını kaçırmıyordu. Ancak o, ağlaya ağlaya sonunda gözlerini de kaybetti. Züleyha o zamana kadar putperestti. Hanesinde sakladığı bir puta gece gündüz ibadet eder ve ondan meded umardı. Fakat tapmış olduğu o puttan bir menfaat göremeyince ona tapmaktan vazgeçerek "Yusuf'un tabi olduğu din ne ise ben onu kabul ediyorum" diyerek onun dinine girdi. Artık Mevla-yı müteala yalvarmaya ve O'na ibadet etmeye başladı. Hz. Yusuf yine bir gün atları ve maiyetiyle beraber büyük bir ihtişamla caddeden geçerken, Züleyha karşısına geçti ve calib-i rikkat bir tavır ile hüznünü ona arz eyledi. Yusuf onu tanıyamamıştı. Fakat bulunduğu vaziyet rikkatine dokunmuş ve istediği ne ise sorulup yerine getirilmesini emretmişti. Bu emri icraya memur olan kişi onun yanına giderek arzusunu sordu. Züleyha: "*Benim istediğimi Yusuf'tan başkası yerine getiremez. Ben bu derdimi ancak ona arz edebilirim.*" dedi. O zat durumu Yusuf'a (a.s) arz edince, onu huzura getirmelerini emretti. Züleyha Yusuf'un huzuruna gelince Yusuf yine onu tanımadı ve ne istediğini sordu ve aralarında şöyle bir konuşma cereyan etti:

- *Yusuf sen beni ne çabuk unuttun.*

- **Ben seni tanımadım, sen kimsin?**

- *Ben Züleyha'yım.*

- **Ey esbab-ı mihnetim ve fitne-i felaketim olan Züleyha, sen hâlâ yaşıyor musun?**

- *Yusuf, sen benim yaşamamı niçin çok görüyorsun? O kadar merhametsiz misin?*

- **Hayır asla! Yaşamak her hayat sahibinin hakkıdır. Onu çok görmeye kimsenin hakkı olamaz. Bunu sormamdaki maksadım taaccübümden dolayıdır. Fakat senin hüsn-ü cemal ve melalinden hiçbir eser kalmamış. Bunun sebebi nedir?**

- *Evet öyle idi, ama şimdi onlardan hiçbir eser kalmadı. Seni zindan-ı beladan çıkarıp bu yüksek makama getiren Allah, beni de bu hâle getirdi. Aşk ve muhabbetin kahir tokatına uğrayıp da yıllarca ah-u enin içinde uykudan mahrum bir şekilde vakit geçiren bu fani vücutta bir eser-i kuvvet ve esbab-ı saadet alameti olabilir mi?*

Yusuf (a.s): "**Şimdi benden ne istiyorsun, söyle elimden geldiğince derdine derman olayım.**" dedi. Züleyha:

"*Her istediğimi yapacağına söz veriyor musun?*" deyince,

Risalet ile serfiraz olan Yusuf: "**Ceddim Halilullah hakkı için her istediğini yapacağıma söz veriyorum.**" dedi.

Züleyha: "*Önce senin uğruna ağlayarak kaybettiğim gözlerimin açılmasını, sonra gençlik ve güzelliğimin geri gelmesi için dua etmeni, daha sonra da beni zevceliğe kabul buyurmanı istiyorum.*" dedi.

Yusuf (a.s) her şeye gücü yeten Cenab-ı Hakk'a Züleyha'nın arzularının yerine getirilmesi için yalvardı ve peygamberliğinin bir mucizesi olarak Züleyha'nın bu arzuları yerine getirildi. Eski gençliğine ve güzelliğine kavuşan Züleyha'yı zevceliğe kabul ederek onu bahtiyar etti. Bu evlilikten **Efrayim** ve **Miştâr** adında erkek ikiz çocukları oldu.

Neticede Cenab-ı Hak Züleyha'daki o aşk-ı mecaziyi, aşk-ı hakikiye inkilap ettirdi. Bundan sonra bütün vaktini ibadet ve taate ayırdı. Yusuf 'a(a.s) "*Birakalım bu fani zevk-ü safayı da durmadan Allah'a ibadet edelim.*" derdi.

Bediüzzaman Hazretleri bu kıssadan alınması gereken dersi şöyle nazara verir:

"*Ahsen-ül kasas olan Kissa-i Yusuf Aleyhisselâm hatimesini haber veren '**Benim canımı Müslüman olarak al ve beni salih kulların arasına kat!**' âyetinin, ulvî ve latif ve müjdeli ve i'cazkârane bir nüktesi şudur ki: Sair ferahlı ve saadetti kıssaların âhirindeki zeval ve firak haberlerinin acıları ve elemi, kıssadan alman hayalî lezzeti acılaştırıyor, kırıyor. Bahusus kemal-i ferah ve saadet içinde bulunduğunu ihbar ettiği hengâmda, mevtini ve firakını haber vermek daha elimdir; dinleyenlere '**Eyvah!**' dedirtir. Halbuki şu âyet, Kissa-i Yusuf'un (A.S.) en parlak kısmı ki; Aziz-i Mısır olması, peder*

---

ve vâlidesiyle görüşmesi, kardeşleriyle sevişip tanışması olan, dünyada en büyük saadetli ve ferahlı bir hengâmda, Hazret-i Yusuf'un mevtini şöyle bir surette haber veriyor ve diyor ki: Şu ferahlı ve saadetli vaziyetten daha saadetli, daha parlak bir vaziyete mazhar olmak için, Hazret-i Yusuf kendisi Cenab-ı Hakk'tan vefatını istedi ve vefat etti; o saadete mazhar oldu. Demek o dünyevî lezzetli saadetten daha cazibedar bir saadet ve ferahlı bir vaziyet kabrin arkasında vardır ki; Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm gibi hakikat-bîn bir zât, o gayet lezzetli dünyevî vaziyet içinde gayet acı olan mevti istedi, tâ öteki saadete mazhar olsun."

"İşte Kur'an-ı Hakîm'in şu belagatına bak ki, Kıssa-i Yusuf'un hatimesini ne suretle haber verdi. O haberde dinleyenlere elem ve teessüf değil, belki bir müjde ve bir sürür ilâve ediyor. Hem irşad ediyor ki: Kabrin arkası için çalışınız, hakikî saadet ve lezzet ondadır. Hem Hazret-i Yusuf'un âlî sıddıkiyetini gösteriyor ve diyor: **Dünyanın en parlak ve en sürurlu haleti dahi ona gaflet vermiyor, onu meftun etmiyor, yine âhireti istiyor.** "13

Evet, her bir peygamberin başına gelen bela ve musibetlerde alınması gerek büyük dersler vardır. Mesalâ Yunus (a.s)'ın denize atılması ve Cenab-ı Hakk'ın inayetiyle oradan kurtulmasından alınması gereken dersi yine Bediüzzaman Hazretleri şöyle nazara vermektedir:

"Hazret-i Yunus İbn-i Metta Alâ Nebiyyına ve Aleyhissalâtü Vesselâm'ın münacatı, en azîm bir münacattır ve en mühim bir vesile-i icabe-i duadır. Hazret-i Yunus Aleyhisselâm'ın kıssa-i meşhuresinin hülâsası: "

"Denize atılmış, büyük bir balık onu yutmuş. Deniz fırtınalı ve gece dağdağalı ve karanlık ve her taraftan ümid kesik bir vaziyette münacatı, ona sür'aten vasıta-i necat olmuştur. Şu münacatın sırr-ı azımı şudur ki: O vaziyette esbab bilküllüye sukut etti. Çünkü o halde ona necat verecek öyle bir zât lâzım ki; hükmü hem balığa, hem denize, hem geceye, hem cevvi semaya geçebilsin. Çünkü onun aleyhinde **'gece, deniz ve hut'** ittifak etmişler. Bu üçünü birden emrine müsahhar eden bir zât onu sahil-i selâmete çıkarabilir. Eğer bütün halk onun hizmetkârı ve yardımcısı olsa idiler, yine beş para faydeleri olmazdı. Demek esbabın tesiri yok. Müsebbib-ül Esbab'dan başka bir melce' olamadığını aynelyakîn gördüğünden, sırr-ı ehadiyet, nur-u tevhid içinde inkişaf ettiği için şu münacat birdenbire geceyi, denizi ve hutu müsahhar etmiştir. O nur-u tevhid ile hutun karnını bir taht-el bahr gemisi hükmüne getirip ve zelzeleli dağ-vari emvac dehşeti içinde; denizi, o nur-u tevhid ile emniyetli bir sahra, bir meydan-ı cvelan ve tenezzühgâhı olarak o nur ile sema yüzünü bulutlardan süpürüp, Kamer'i bir lâmba gibi başı

üstünde bulundurdu. Her taraftan onu tehdid ve tazyik eden o mahlukat, her cihette ona dostluk yüzünü gösterdiler. Tâ sahil-i selâmete çıktı, şecere-i yaktın altında o lütf-u Rabbaniyi müşahede etti. "

"İşte Hazret-i Yunus Aleyhisselâm'ın birinci vaziyetinden yüz derece daha müdhiş bir vaziyetteyiz. Gecemiz, istikbaldir. İstikbalimiz, nazar-ı gafletle onun gecesinden yüz derece daha karanlık ve dehşetlidir. Denizimiz, şu sergerdan küre-i zeminimizdir. Bu denizin her mevcinde binler cenaze bulunuyor; onun denizinden bin derece daha korkuludur. Bizim heva-yı nefsimiz, hutumuzdur; hayat-ı ebediyemizi sıkıp mahvına çalışıyor. Bu hut, onun hutundan bin derece daha muzırdır. Çünkü onun hutu yüz senelik bir hayatı mahveder. Bizim hutumuz ise, yüz milyon seneler hayatın mahvına çalışıyor."[14](#)

Konuyla alakalı olarak bir ayette mealen şöyle buyrulur:

"Eğer çok tesbih edenlerden olmasaydı, yeniden dirilecekleri güne kadar onun karnında kalırdı."[15](#)

Bu ayette zikir ve duanın ehemmiyeti nazara verilmektedir.

3. Taat üstünde sabır, yani Allah'ın emirlerine itaatte devam etmektir. Bütün peygamberler, evliyalar, mürşitler ve müminler göstermiş oldukları bu sabır ile makam-ı mahbubiyete çıkmışlardır. Bu bakımdan her mümin yapmış olduğu ibadetlerine sabır ile devam etmeli ve onları terk etmemelidir.

Geçmiş peygamberlerin başına birçok bela ve musibet geldiği gibi, Hatem'ül Enbiya (s.a.v)'in hayatı da hep meşakkatlerle geçmiştir. Nitekim, Peygamber Efendimiz (s.a.v) *"Hiçbir peygamber benim kadar eza ve cefa görmemiştir."* buyurarak bu gerçeği ifade etmiştir.

Evet, İslâmiyet'in ilk tesis ve intişarı yıllarında müşriklerin İslam'a karşı düşmanlığı ve hücumu şiddetli idi. Bu karışık ve sıkıntılı zamanlarda Peygamber Efendimiz'in şahsına, ailesine ve sahabelerine karşı yapılan şiddetli ve dayanılmaz eza ve cefalara mukabil göstermiş oldukları fevkalade sabır, soğukkanlılık, metanet, tevekkül ve emr-i ilahiyeye inkiyad akılları hayrette bırakmaktadır. Bu hal beşer takatinin fevkindedir. Zira, Kainatın Fahr-i Ebedisi'ne (s.a.v) başta amcası olmak üzere en yakınları ve Kureyş'in en ileri gelenleri düşman oldukları, her fırsatta kendisine eza ve cefa ettikleri, durmadan tehdit edip, sürekli takip ettikleri halde, İslâm'ın ilanında göstermiş olduğu sabır, metanet, sebat ve kararlılık pek harikadır.

Çünkü O (s.a.v),

“Şimdi sen onların dediklerine sabret.”[16](#)

ayetin gereğince hareket ediyor ve

“Sabret! Senin sabrın ancak Allah’ın yardımı iledir. Onlardan yana üzülme. Tuzak kurmalarından dolayı da sıkıntıya düşme.”[17](#)

ayeti ile teselli oluyordu.

Allah'a ve Hz. Peygamber'e düşman olan müşriklerin kin ve nefret gayzını söndürmek mümkün değildi. Bunların başında gelen Ebu Leheb, bütün şahsî imkânlarını kullanmış, iktisadî ve içtimaî boykot uygulayarak Müslümanları çaresiz bırakmak istemişti. Kureyşliler Peygamberliğin yedinci senesi başlarında Müslüman olsun olmasın Hâşimoğulları ile konuşmayı, alışveriş yapmayı ve onlardan kız alıp vermeyi yasaklayan bir antlaşma metnini Kabe'ye astılar ve onun aksine hiçbir hareket yapmamak üzere ant içtiler. Bu muhasara iki seneden fazla sürdü. Bu süre zarfında Müslümanlar çok sıkıntı çektiler. Onlardan herhangi biri alışveriş için çarşıya çıktığında müşrikler tarafından dayanılmaz ezâ ve cefâlara maruz kalıyor, Hac mevsiminde alış-veriş için Mekke'ye gelen tüccarlar Haşimoğulları'ndan herhangi biri ile alışveriş yapacak olsa hemen ona mani oluyorlardı. Ayrıca, bir taraftan Allah Resûlü'nun mukaddes başlarına toprak saçılıyor, bir yandan "sihirbaz", "kâhin" ve "sâhir" gibi sıfatlar ile iftira atılıyordu.

Bütün bu ezâ ve cefalara rağmen, O'nun ashabı içerisinde hidâyet yolundan dönen, yapılan işkencelere dayanamayan, Necip Fazıl'ın ifadesiyle; "*şüpheye ve kaygıya düşen, nefsine kapılan, içi burkulan, imân duygusu gölgelenen, küfre kayan veya kayar gibi olan tek kişi olmamıştır. Sarsılmaz bir imana ve çelik gibi bir iradeye sahip olan o alicenap sahabelerin yüzünde derin bir tevekkül, teslimiyet, huzur ve emniyet*" [18](#) okunuyordu.

Nihayet Allah Resûlü, Medine'ye hicret etmeğe mecbur bırakılmasına mukabil, O'nun göstermiş olduğu eşsiz sabır, müminlerin muzaffer ve İslâm'ın galip gelmesine vesile olmuştur.

Hz. Peygamber (s.a.v) hicretten sonra da Medine'de münafıkların her türlü desiselerine ve dedikodularına sabretmiş ve kendisini arkadan vurmaya çalışan İbni Selül gibi Yahudi münafıklarının oyunlarını sabır ve metanetle akim bırakmıştır.

Hız. Peygamber'den sonra İmam-ı Azam ve İmam-ı Rabbanî gibi bir çok mürşit ve müceddid de hapislere atılmak suretiyle çeşitli eza ve cefalara maruz kalmışlardır

Son asırda da başta Bediüzzaman olmak üzere Kur'an'a ve imana hizmet eden ilim ve irfan erbabı her türlü zulüm, istibdat, hapis ve sürgün gibi eza ve cefalara maruz kalmışlardır. Zira, Kur'an nurunu söndürmeye çalışanlar zulümlerini bütün şiddetiyle icra ediyorlardı. Bediüzzaman'ın ifadesiyle;

"Manalar libas değiştirmiş"... "Zulüm, başına adalet külâhını geçirmiş; hıyanet, hamiyet libasını giymiş; cihada bagy ismi takılmış, esarete hürriyet namı verilmiş." [19](#) idi.

Evet, ilim ve irfan yuvaları söndürülmüş, geçmiş ile geleceği birleştiren tarihi bağlar koparılmış, şefkat ve hürmet mefhumları zedelenmiş, ahlak ve haya ile istihza edilmeğe başlanmıştı. Dolayısıyla fazilete, rezalet; rezalete fazilet denilen dehşetli bir asır yaşanıyordu. Himmet erbabı, hiçbir tarihte, onun zamanındaki gibi eza ve cefaya maruz kalmamıştı. İşte böyle bir zamanda Bediüzzaman yatağından fırlayan bir arslan gibi cihad meydanına atılmış, neşrettiği Kur'an Nurlarıyla batı kaynaklı bütün şüphe ve tereddütleri defetmiş, şu milleti düştüğü, daha doğrusu düşürüldüğü, bu elim vaziyetten Kur'an'ın sönmez ve söndürülemez nuru ile Allah'ın lütuf ve inayetiyle kurtarmaya muvaffak olmuştur.

Üstad Bediüzzaman'ın ifadesiyle: *"Elleri bağlı, zaif ve hasta bir tek adama ordular taarruz ettiği"* hâlde, O, bu gayesinden dönmemiş, davasından zerre kadar taviz vermemiş, eğilmemiş, yılmamış ve yıkılmamıştır. Osman Yüksel Serdengeçti'nin ifadesiyle *"Başı Ağrı Dağı kadar dik ve mağrur. Hiç bir zalim onu eğememiş. Hiç bir alim onu yenememiş."*

Bediüzzaman, sabır ve metaneti sayesinde gizli zındıka komitelerini tarumar etmiş ve bütün planlarını akim bırakmıştır. Onun beşer takatinin üstündeki bu harika metanet ve gayretini, sabır ve tahammülünü, celadet ve şecaatini tarih hakkıyla takdir edip, hayranlıkla yad edecektir.

Evet, Bediüzzaman Hazretleri akıl almaz zulüm ve işkencelere maruz kaldığı halde, daima müsbet hareket metodunu uygulayıp, bedduayı bile menfi hareket saymış, talebelerine de sabrı ve müspet hareketi tavsiye etmiştir. Hz. Peygamber (s.a.v) 'i kendisine rehber edinen Bediüzzaman, kendisine hapishanelerde yer hazırlayıp zulmedenlere bile hakkını helal ettiğini ifade etmiştir. Bu bakımdan onun hayatı sabır ve metanetin en güzel örneklerinden biridir.

Şimdi dünyanın her tarafında hem kemiyeten ve hem de keyfiyeten gelişen ve büyüyen azim bir cemaat var. Bediüzzaman Hazretlerinin,

---

"Ben rahmet-i İlâhîden ümit ederim ki, mevtim, hayatımdan ziyade dine hizmet edecek..."[20](#)

müjdesi tahakkuk etmektedir. Bediüzzaman Hazretleri yapılan eza ve cefalara tahammül ederek yazmış olduğu altı bin sahifelik bir marifet hazinesini alem-i insaniyete miras bırakarak huzurla huzur-u İlâhiyeye gitmiştir. Kur'an'ın manevi bir tefsiri olan Risale-i Nurdaki ulvi hakikatler îman, marifet, ahlak, edep ve irfan sahasında büyük fütuhathar yapmış, başta Arapça ve İngilizce olmak üzere kırktan fazla dile çevrilmiş ve Avrupa, Amerika, Afrika ve Asya kıtalarına kadar ulaşmıştır.

Artık bugün dünyada en güzel ve en tesirli konuşan insan Bediüzzaman'dır. Şarktan ve garptan ve dünyanın her tarafından gelen ses onun sesidir.

Hem yine gençlere Allah'ı ve ahireti anlatarak onların sefahattan kurtulmaları için gayret gösteren ve bu yüzden idamına karar verilen Sokrat'ın da idam edilmesine kadar göstermiş olduğu sabır, metanet ve tevekkül onun adını tarihin sayfalarına yazdırmıştır.

Ayrıca, güneşin sabit ve küre-i arzın döndüğünü en evvel keşf ve ilan eden Galile'nin de büyük bir günah işlemiş gibi Hıristiyan Papazlar tarafından zindana atılmasına rağmen sabır ve cesaretle davasını anlatmaya devam etmesi de en güzel bir misaldir. Tarih bu gibi misallerle doludur. İnsanlara hizmet eden himmet erbabının bu yüksek fedakarlıklarına mukabil duçar oldukları ve başlarına gelen dert ve mihnetler onların terakkisine vesile olmuştur.

Bu bakımdan hizmet ve himmet erbabı kişilerin de davalarından dolayı başlarına gelen eza ve cefalara sabır, metanet ve soğukkanlılıkla mukabelede bulunmaları gerekir.

Bediüzzaman Hazretleri musibetlerin altında nice hikmetlerin olduğunu şöyle ifade eder:

" ...çok zahirî musibetler var ki; İlahî birer ihtar, birer ikazdır ve bir kısmı keffaret-üz zünubdur ve bir kısmı gafleti dağıtıp, beşerî olan aczini ve za'fını bildirerek bir nevi huzur vermektir. Musibetin hastalık olan nev'i, sabıkan geçtiği gibi o kısım, musibet değil, belki bir iltifat-ı Rabbanidir, bir tathirdir. Rivayette vardır ki: 'Ermış bir ağacı silmekle nasıl meyveleri düşüyor, sıtmanın titremesinden günahlar öyle dökülüyor.**'"**[21](#)

Bir kısım musibetler de ihtar-ı rabbanidir. Bu tür musibete maruz kalan bir insan,

---

bunu Cenab-ı Hakk'ın bir ihtarı olarak telakki edip, hemen o hatasından dönmeli ve tevbe etmelidir.

*"Kaderden sana atılan bir musibet taşına maruz kaldığın zaman, **'İnnâ lillâh ve innâ ilayhi râciûn'** (Biz Allah'tan geldik ve vakti geldiğinde elbette O'na döneceğiz.)²² söyle ve Merci-i Hakikî'ye dön, imana gel, mükedder olma. O, seni senden daha ziyade düşünür. "²³*

Bir insan, başına her hangi bir musibet gelirse, onu kendi günahlarının ve hatasının neticesi bilip, tevbe ve istiğfar etmelidir. Başkasının başına gelen musibetlerde ise, "Acaba ne etti de bu başına geldi" diyerek su-i zan etmemeli, aksine "Cenab-ı Hak onu bu hadiseyle imtihan ediyor." demelidir. Çünkü, belâ ve musibetlerin en şiddetlisi ismet sıfatı ile muttasıf olan peygamberlere gelmiştir.

Gerek ferdin ve gerekse toplumun başına gelen bela ve musibetlerin birçok sebebi vardır. Ahlaksızlık, sefahat, fuhuş, cimrilik ve din düşmanlığının çoğalması, dua etmemek, ölçü ve tartıda hile yapmak, kul hakkına riayet etmemek ve zulmetmek, ana- babaya asi olmak, ibadet ve taatte noksanlık göstermek gibi sebepler bela ve musibetlerin gelmesine vesiledir.

Hz. Eyüp, Hz. Yusuf ve Hz. Yunus (a.s)'ın kıssalarından alınması gereken ibretli dersleri benzersiz bir şekilde izah eden Bediüzzaman Hazretleri Birinci Cihan Harbinin sebep ve neticesini de şöyle ifade eder:

- Musibet, cinayetin neticesi, mükâfatın mukaddemesidir. Hangi fiilinize Kadere fetva verdiniz ki şu musibetle hükmetti. Musibet-i âmme, ekseriyetin hatasına terettüb eder. Hâzırda mükâfatınız nedir?

Dedim:

- Mukaddemesi, üç mühim erkân-ı İslâmiyedeki ihmâlimizdir: Salât, Savm, Zekât. Zira, yirmi dört saatten yalnız bir saati, beş namaz için Hâlık Taalâ bizden istedi. Tenbellik ettik. Beş sene yirmi dört saat talim, meşakkat, tahrik ile bir nevi namaz kıldırdı. Hem senede yalnız bir ay oruç için nefsimizden istedi. Nefsimize acıdı. Keffareten beş sene oruç tutturdu. On'dan, kırktan yalnız biri, ihsan ettiği maldan zekât istedi. Buhl ettik, zulmettik. O da bizden müterâkim zekâtı aldı.

Mükâfat-ı hâzıramız ise; fâsık, günahkâr bir milletten, humsu olan dört milyonu velâyet derecesine çıkardı; gazilik, şehadetlik verdi. Müşterek hatadan neş'et eden müşterek musibet, mazi günahını sildi²⁴.

İyiliği Emir Kötülükten Men, Musibetlere Mani Olur

Bela ve musibetlerin gelmesine en büyük vesilelerden birisi de, milleti sefahat ve ahlaksızlığa sürükleyen ve her türlü menfi ideolojileri yaymak için çalışanlara karşı tebliğ vazifesinin yapılmaması ve sessiz kalınmasıdır. Bu bakımdan her mü'min ve özellikle ilim ve irfan erbabı olanlar bu tür menfi ideolojilere karşı mücadele etmelidirler. Aksi halde suçlularla beraber masumlar da perişan olur. Nitekim bir ayette şöyle ifade buyrulur:

“Ve öyle bir fitneden sakının ki, içinizden yalnızca zulüm yapanlara dokunmakla kalmaz. (masumları da yakar).”[25](#)

Bir geminin herhangi bir yerinden delik açan bir kişinin yapacağı tahribat hem ona göz yumanların hem de bundan haberi olmayanların denizde boğulmalarına sebep olacaktır. Onun için böyle bir musibete baştan meydan vermemek, çok dikkatli olmak ve bu fiili yapan kişi veya kişileri men etmek herkesin vazifesidir. İçlerinden bazılarının bile buna engel olmaları diğer insanları bu felaketten kurtaracaktır. Aksi halde herkes “bana ne der” ve bir şey yapmazsa hepsi felakete sürüklenir.

Bu bakımdan her Müslüman iktidar ve kabiliyetine göre ölünceye kadar iyiliği emredip kötülükten sakındırmakla vazifelidir. Cenab-ı Hak bu vazifeyi yerine getiren Müslümanları şöyle methetmektedir:

“Ey Ümmet-i Muhammed! Siz insanların iyiliği için meydana çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz: İyiliği emreder, kötülükten men edersiniz...”[26](#)

Başka bir ayette ise şöyle buyrulur:

“Senin Rabbin, halkları salih ve ısla edici iken, o memleketleri haksız yere helak edecek değildir.”[27](#)

Bu ayetlere göre her Müslüman, Kur'an'ın bu emrini yerine getirmekle manen mükelleftir. Müslümanlar birbirlerinde gördükleri hata ve yanlışlıkları yumuşak bir dille düzeltmeye çalıştıkları gibi, küfür, şirk ve dalalet içerisinde yaşayan insanlara da tebliğ ile doğru yolu göstermekle vazifelidirler. Nitekim Salih (a.s)'ın kavminin başına gelen o elim hadiseden dolayı Cebrail (a.s): *“Yarabbi! Binlerce mümin gece teheccüd namazında iken neden böyle bir bela onların başına geldi.”* diye sorunca Cenab-ı Hak şöyle buyurdu: **“Onlar sadece kendilerini düşünüyorlardı.”**

Geçmiş peygamberlerin ümmetlerinin başlarına gelen o elim hadiselerden, bela ve musibetlerden ders alınması bir ayette şöyle ifade buyrulur:

“De ki, yeryüzünde gezin dolaşın da daha öncekilerin âkibetleri nice oldu görün.”[28](#)

İnsanın gaflet uykusundan uyanmasını gerektiren bir çok ayet, hadis ve tarihi hadiseler varken yine de o uyanmaz, kendini tehlikeye sürükleyecek amellerden sakınmaz.

Sabrın Doğru Anlaşılması Esastır

Sabrın doğru anlaşılması da, en az sabır kadar önemlidir. Bela ve musibetler geldikten sonra sabır etmek esas olmakla beraber, İslamiyet, o musibetlerin gelmemesi için önceden tedbir alınmasını emreder. Mesela, hastalığa sabretmenin büyük mükafat olduğu halde, hastalığa bilerek ve isteyerek sebep olan da manen mesul olur.

Bu gün dünyanın bir çok yerindeki Müslümanların çektiği sıkıntı ve ızdırapların altında Hak olanı yapmamak, Cenab-ı Hakk'ın emir ve yasaklarına riayet etmemek yatar. Hukukun müdafaası ve hayatın muhafazası, maddi ve manevi sahada terakkî etmeğe bağlıdır ki, bunun da yolu çalışmak ve azami gayretten geçer.

Cenab-ı Hak, bir ayet-i kerimesinde mealen şöyle buyurmaktadır:

“Karşıtlarınızı caydırmak için olanca gücünüzle kuvvet hazırlayın!”[29](#)

Bu ayet bütün ehl-i imana hitap etmektedir. Düşmana karşı zamanın icabına göre kuvvet hazırlamak gerekir. Evet, onların şerrini def etmek ve saldırılarını önlemek için yeteri kadar kuvvet toplamak esastır. Aksi halde namus ve izzetimizi, vatan ve milletimizi koruyup muhafaza edemez, perişan oluruz. Nitekim Peygamber Efendimiz (s.a.v) minberde bu ayetin tefsirini yaparken şöyle buyurmuştur:

“Ey Ashabım! Dikkat edin! Kuvvet atmaktır, kuvvet atmaktır, kuvvet atmaktır.”

Bir ülkenin maddî bakımdan kuvvetli olması müsalemeti daha da kolay tesis edecektir.

Bediüzzaman Hazretleri: *"Madem el hakku ya'lu haktır. Neden kafir Müslime, kuvvet hakka galiptir?.."* sorusuna verdiği müstesna cevabın bir bölümünde şöyle buyurur: **"Kuvvetin bir hakkı var, bir sırr-ı hilkatî var."** Buna göre, düşmana galip gelmemiz için, kuvveti elimizde bulundurmamız lazımdır. Biz zayıf düşersek ve kuvvet düşmanın elinde olursa, düşmanın bu kuvvet ile bize galip gelmesi kaçınılmazdır.

İslamiyet'i iyi anlayıp doğru yaşamak bizi maddi ve manevi sıkıntılardan kurtaracaktır. Bediüzzaman buna şöyle işaret ediyor:

"Ey Âlem-i İslâm! Uyan, Kur'an'a sarıl; İslâmiyet'e maddî ve manevî bütün varlığınla müteveccih ol!"

"Ve Ey Kur'an'a bin yıllık tarihinin şهادetiyle hâdim olan ve İslâmiyet nurunun zemin yüzünde nâşiri bulunan yüksek ecdadın evlâdı! Kur'an'a yönel ve onu anlamaya, okumaya ve onu anlatacak, onun bu zamanda bir mu'cize-i manevîsi olan Nur Risalelerini mütalâa etmeye çalış. Lisanın, Kur'an'ın Âyetlerini âleme duyururken, hal ve etvar ve ahlâkın da onun mânasını neşretsin; lisan-ı hâlin ile de Kur'anı oku. O zaman sen, dünyanın efendisi, âlemin reisi ve insaniyetin vasita-i saadeti olursun!"

"Ey asırlardan beri Kur'an'ın bayraktarlığı vazifesiyle cihanda en mukaddes ve muhterem bir mevki-i muallâyı ihraz etmiş olan ecdadın evlâd ve torunları! Uyanınız! Âlem-i İslâm'ın fecr-i sâdıkında gaflette bulunmak, kat'iyyen akıl kârı değil! Yine Âlem-i İslâm'ın intibahında rehber olmak, arkadaş, kardeş olmak için Kur'an'ın ve imanın nuriyle münevver olarak İslâmiyet'in terbiyesiyle tekemmül edip hakikî medeniyet-i insaniye ve terakki olan medeniyet-i İslâmiyeye sarılmak ve onu, hal ve harekâtında kendine rehber eylemek lâzımdır."

*"Avrupa ve Amerika'dan getirilen ve hakikatta yine İslâm'ın malı olan fen ve san'atı, nur-u tevhid içinde yoğurarak, Kur'an'ın bahsettiği tefekkür ve mânayı harfî nazariyle, yâni onun san'atkârı ve ustası namiyle onlara bakmalı ve **'Saadet-i ebediye ve sermediyeyi gösteren hakaik-ı imaniye ve Kur'aniye mecmuası olan Nurlara doğru ileri, arş!' demeli ve dedirmeliyiz!.."***

"Ey eski çağların cihangir Asya Ordularının kahraman askerlerinin torunları olan muhterem din kardeşlerim!"

"Beş yüz senedir yattığınız yeter! Artık Kur'ân'ın sabahında uyanınız. Yoksa Kur'ân-ı Kerim'in güneşinden gözlerinizi kapatarak gaflet sahrasında yatmakla vahşet ve gaflet sizi yağma edip perişan edecektir."

"Kur'ân'ın mecrasından ayrılarak birleşmeyen su damlaları gibi toprağa düşmeyiniz. Yoksa toprak gibi sefahet ve şehvet-i medeniye sizi emerek yutacaktır. Birleşen su damlaları gibi, Kur'an-ı Kerim'in saadet ve selâmet mecrasında ittihad ederek, sefahet ve rezalet-i medeniyeyi süpürüp, bu vatana âb-ı hayat olan, Hakikat-ı İslâmiye sularını akıtınız."

"O Hakikat-ı İslâmiye suları ile bu topraklarda îman ziyası altında hakikî medeniyetin fen ve san'at çiçekleri açacak, bu vatan maddî ve mânevî saadetler içinde gül ve gülistana dönecektir. İnşâallah..."[30](#)

"Musibet, cinayetin neticesi, mükâfatın mukaddemesidir." hükmünce, inşallah İslam aleminde yaşanan bu son elim hadiseler, İslâm aleminin intibahına, birlik ve beraberliğine, uhuvvetine ve iktisadi yönden kalkınmalarına vesile olacaktır. Nitekim bir ayette mealen şöyle buyrulur:

"... Olabilir ki siz, bir şeyden hoşlanmazsınız; oysa ki o sizin için daha hayırlıdır. Yine olabilir ki, siz bir şeyi seversiniz, oysaki o sizin için bir kötülüktür. Allah bilir, siz bilmezsiniz."[31](#)

Evet, her güzel şey, kahharane bir fırtınanın peşinden geliyor. Gök gürültüsü ve şimşegın ardından yağmurun gelmesi gibi, annenin çektiğı azîm sancı da evlâdı meyve veriyor. Aynı şekilde, toprak altında parçalanıp dağılan bir çekirdeğın kalbinden de muhteşem bir ağaç vücuda geliyor.

Dünyaya yeni gelen bir çocuk, diş sahibi olmak için damaklarının yarılmasına rıza gösteriyor ve çektiğı o acının sonunda inci gibi dişlere sahip oluyor. Ve nihayet insan da bu dünyada çeşitli eza ve cefalara, bela ve musibetlere düçâr oluyor, neticede vefat edip, toprağın altına giriyor ve orada cesedi çürüyüp dağılıyor. İşte ebedî saadet de, iman ve sabır kaydıyla bu fırtınaların semeresi olarak tezahür ediyor.

Bediüzzaman Hazretleri şöyle buyurur:

"... nuranî âlemlere giden yol kabirden geçer ve en büyük saadetler büyük ve acı felâketlerin neticesidir. Meselâ: Hazret-i Yusuf, Mısır azizliğı gibi bir saadete, ancak kardeşleri tarafından atıldığı kuyu ve Zeliha'nın iftirası üzerine konulduğu hapis yoluyla nâil olmuştur. Ve keza, rahm-ı maderden dünyaya gelen çocuk, mahud tünelde çektiğı sıkıcı, ezici zahmet neticesinde dünya saadetine nâil oluyor."[32](#)

Dipnotlar:

- [1](#) Bakara Suresi, 2/155.
- [2](#) Hadid Suresi, 57/22.
- [3](#) Bakara Suresi, 2/153.
- [4](#) Hatibi Enes (ra.)'dan rivayet, Muhtarü'l-Hadis, A. Fikri Yavuz, Abdullah Aydın.
- [5](#) Yusuf Suresi, 12/86.
- [6](#) Nursi, B.S., Mektubat. Sözler Neşriyat 2004, s.267, İstanbul.
- [7](#) İsrâ Suresi, 17/11.
- [8](#) Sad Suresi, 38/44.
- [9](#) Sad Suresi, 38/41-43.
- [10](#) Nursi, B.S., Lem'alar. Sözler Neşriyat, 2003, s.8, İstanbul.
- [11](#) Yusuf Suresi, 12/30-32.
- [12](#) Yusuf Suresi, 12/33.
- [13](#) Nursi, B.S., Mektubat, s.269-270.
- [14](#) (Nursi, B.S. Lem'alar, s.5-7)
- [15](#) Saffat Suresi, 37/ 143-144.
- [16](#) Sad Suresi 38/17
- [17](#) Nahl Suresi 16/127
- [18](#) Necip Fazıl, Çöle İnen Nur, Büyük Doğu Yay. 2007.
- [19](#) Nursi, B.S., Mektubat, s. 455.
- [20](#) Nursi, B.S., Mektubat, 415.
- [21](#) Nursi, B.S., Lem'alar. s.12.
- [22](#) Bakara Suresi, 2/156.
- [23](#) Nursi, B.S., Mesnevi-i Nuriye. rnk Neşriyat, 2008, dördüncü baskı,s.117, İstanbul.
- [24](#) Nursi, B.S., Tarihçe-i Hayat. rnk Neşriyat, beşinci baskı, 2009, s.134-135, İstanbul.
- [25](#) Enfal Suresi, 8/25.
- [26](#) Al-i İmran Suresi, 3/110.
- [27](#) Hûd Suresi, 11/117.
- [28](#) Rum Suresi, 30/42.
- [29](#) Enfâl Suresi, 8/60.
- [30](#) Nursi, B. S., Tarihçe-i Hayat. s. 157-158.
- [31](#) Bakara Suresi, 2/216.
- [32](#) Nursi, B.S., Şualar, Sözler Neşriyat, 2004, s. 651, İstanbul.